

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

Guidelines for Developing Participation in Internal Quality Assurance
Operations of Special Education Center Efficiency Promotion Network

Group teachers, Network Group 8

นุชนารถ แซ่ไคว¹ และภูมิพัฒน์ รุกปรมงค²

Nuchaunat Seakhow and Poompipat Rukponmongkol

Received: November 06, 2023

Revised: December 27, 2023

Accepted: January 10, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู 2) เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน และ 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 เป็นการวิจัยเชิงผานวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูศูนย์การศึกษาพิเศษจำนวน 181 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางจิสี่ และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.875 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยแบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้างที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เนื้อหา

¹⁻² มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร; Kamphaeng Phet Ragabhat University

Corresponding author, e-mail: nuchaunat.mouiy27@gmail.com, Tel. 087-3312160

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยรวมอยู่ในระดับมากและปัญหาการมีส่วนร่วมครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ไม่รู้วิธีขั้นตอนการดำเนินงาน ไม่มีการสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ที่ควรนำมาดำเนินการ สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดการควบคุม ตรวจสอบและประเมินผล 2) ผลเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามระดับการศึกษาและจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่าง และ 3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพทุกขั้นตอน จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบงานประกันคุณภาพให้ครูมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายใน, การมีส่วนร่วม, แนวทางการพัฒนา, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

The purposes of this research article were 1) to study the conditions and problems of participation in internal quality assurance operations of teachers; 2) to compare the conditions of participation in internal quality assurance operations of teachers classified by educational level and work experience; and 3) to study the guidelines for developing participation in internal quality assurance operations of teachers in the Special Education Center Efficiency Promotion Network, Group 8. This was a mixed methods research. For quantitative research, the sample group used in the research was 181 special education center teachers. The sample size was determined using the Krejci and Morgan tables. The instrument used was a questionnaire with a consistency index of 0.60-1.00 and a reliability of 0.875. Data were analyzed using a ready-made statistical program to analyze mean, standard deviation, frequency, percentage, t-test, F-test, and for qualitative research, interview with 17 experts was conducted using a structured interview form developed by the researcher according to the conceptual framework of the interview. Content analysis was done. The research results found that 1) the participation conditions in internal

quality assurance operations of teachers in the Special Education Center Efficiency Promotion Network Group 8 were overall at a high level and the problems of participation of most teachers lacked knowledge and understanding of quality assurance, did not know how to proceed with the operation, did not create new models that should be implemented, and most educational institutions lacked control, inspection and evaluation; 2) the results of the comparison of the participation conditions in internal quality assurance operations of teachers in the Special Education Center Efficiency Promotion Network Group 8 classified by education level and classified by work experience found no difference; 3) the guidelines for developing participation in internal quality assurance operations of teachers were that administrators should promote and support teachers to participate in quality assurance operations at every step, organize training to provide knowledge about the quality assurance system so that teachers had clear knowledge and understanding.

Keywords: Internal Quality Assurance, Participation, Development Guideline, Special Education Center

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อการประกันคุณภาพภายใน เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยกำหนดไว้ 3 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการและมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561) เป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยองค์รวม กำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมในการพัฒนาคุณภาพที่แท้จริง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ คือ 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบมาตรฐานค่าเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) มาตรฐานทำให้

ศูนย์การศึกษาพิเศษเข้าใจชัดเจนว่าควรจะพัฒนาการศึกษาไปในทิศทางใด อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ปัจจุบันศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ต้องมีรูปแบบการบริหารที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล (2560) กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่สถานศึกษาร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้การกำกับ ดูแล และสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐานที่ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดในมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับสมใจ ยอดปราง (2560) กล่าวว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านวิชาการ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยหลักการร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ที่จะต้องช่วยกันวางแผนว่าจะต้องทำอะไร ช่วยกันทำ ช่วยกันตรวจ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนส่วนใหญ่ยังเป็นที่กังวล เกิดความสับสน ไม่เข้าใจในหลักการปฏิบัติ อย่างที่กล่าวมาข้างต้น การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้นั้น ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมซึ่งครูก็เป็นทรัพยากรหลักในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย การประกันคุณภาพภายในก็เป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ที่ต้องให้ความร่วมมือ

จากการสังเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ทั้ง 8 จังหวัด พบว่า การประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะจะทำให้ศูนย์การศึกษาพิเศษมีระบบบริหารจัดการที่มีเป้าหมายชัดเจน มีการดำเนินงานตามแผน มีการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อบกพร่องและจุดเด่นในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่งต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยถือว่าเป็นภารกิจ

หลักของศูนย์การศึกษาพิเศษ จากการสังเคราะห์รายงานการประเมินตนเอง (Self-assessment Report : SAR) ทั้ง 8 ศูนย์การศึกษาพิเศษของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 แล้วนั้น พบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษได้ดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว แต่เนื่องด้วยมีการเปลี่ยนแปลงบุคลากรภายในศูนย์การศึกษาพิเศษบ่อยครั้ง ทำให้ครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพ และยังขาดแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครูที่ชัดเจน จึงทำให้ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเท่าที่ควร

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ซึ่งถือว่าเป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานเพื่อสร้างความมั่นใจในการเข้ามารับบริการทางการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ตลอดจนจัดทำแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทุกฝ่าย ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่อยู่ในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ทั้ง 8 จังหวัด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำนวน 347 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8 จำนวน 181 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Mogan, D.W., 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามจำนวนครูศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่ายที่ 8

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัญหาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Multiple Choice) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีข้อคำถามทั้งหมด 61 ข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .875 ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ (Multiple Response Questions) จากคำตอบหลายคำตอบที่กำหนดให้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

2. การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบ (F-test) หรือ One-way Anova

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ที่มีคุณสมบัติดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไปหรือมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปีหรือมีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป จำนวน 7 คน นักวิชาการหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีผลงาน/งานวิจัยที่เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพหรือมีตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้างที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามกรอบแนวคิดในการสัมภาษณ์ โดยการนำผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันภายในของครู ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ลำดับสุดท้ายของแต่ละด้านและปัญหาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานงานประกันคุณภาพภายในของครู ที่มีค่าร้อยละสูงที่สุด 2 ลำดับแรก มาเป็นตัวกำหนดกรอบแนวคิด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปแจกแจงความถี่ จัดอันดับ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครูกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินการประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ตารางที่ 1 สภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 โดยรวม

(n = 181)

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.19	0.79	มาก
2.	การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.15	0.85	มาก
3.	การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.17	0.79	มาก

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4.	การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.07	0.85	มาก
5.	การติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษา	4.11	0.81	มาก
6.	การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด	4.12	0.84	มาก
เฉลี่ยรวม		4.13	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินการประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามระดับการศึกษา
(n = 181)

ข้อ	สภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู	ปริญญาดรี (n = 127)		สูงกว่า ปริญญาดรี (n = 54)		t-test	Sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.17	0.66	4.27	0.73	-0.878	0.381
2.	การจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.11	0.74	4.24	0.77	-1.035	0.302
3.	การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.13	0.67	4.28	0.75	-1.342	0.181
4.	การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.04	0.71	4.16	0.87	-0.912	0.363
5.	การติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษา	4.09	0.68	4.17	0.83	-0.646	0.519
6.	การจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด	4.12	0.68	4.13	0.90	-0.142	0.887

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน (n = 181)

ข้อ	สภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู		SS	df	MS	F	Sig
1	การกำหนดมาตรฐาน	ระหว่างกลุ่ม	0.758	2	0.379	0.825	0.440
	การศึกษาของสถานศึกษา	ภายในกลุ่ม	81.759	178	0.459		
		รวม	82.516	180			
2	การจัดทำแผนการจัด	ระหว่างกลุ่ม	0.545	2	0.272	0.486	0.616
	การศึกษาของสถานศึกษา	ภายในกลุ่ม	99.900	178	0.561		
		รวม	100.445	180			
3	การดำเนินงานตามแผน	ระหว่างกลุ่ม	1.185	2	0.593	1.237	0.293
	พัฒนาการจัดการศึกษา	ภายในกลุ่ม	85.271	178	0.479		
	ของสถานศึกษา	รวม	86.456	180			
4	การประเมินผลและตรวจ	ระหว่างกลุ่ม	0.824	2	0.412	0.702	0.497
	สอบคุณภาพการศึกษา	ภายในกลุ่ม	104.487	178	0.587		
	ภายในสถานศึกษา	รวม	105.310	180			
5	การติดตามผลการดำเนิน	ระหว่างกลุ่ม	0.516	2	0.258	0.489	0.614
	การของสถานศึกษา	ภายในกลุ่ม	93.992	178	0.528		
		รวม	94.508	180			
6	การจัดส่งรายงานผลการ	ระหว่างกลุ่ม	0.242	2	0.121	0.212	0.809
	ประเมินตนเองให้แก่	ภายในกลุ่ม	101.499	178	0.570		
	หน่วยงานต้นสังกัด	รวม	101.740	180			

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นประจำทุกปีการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีการวิเคราะห์มาตรฐานและจัดทำเป็นคู่มือมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนสร้างความตระหนักในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเพียงพอ ผ่านการประชุมบุคลากรประจำทุกเดือน ผู้บริหารควรกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุด ผู้บริหารควรร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษากับหัวหน้างานและครูที่เกี่ยวข้องจัดประชุมชี้แจงการนำเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจการประเมินอย่างชัดเจน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการติดตามผลการดำเนินงาน โดยมีการจัดอบรมเกี่ยวกับระบบงานประกันคุณภาพเพื่อให้ครูและบุคลากรเข้าใจกระบวนการขั้นตอนของการติดตามผลการดำเนินงานอย่างแท้จริง และสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง เพื่อให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 พบว่า มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาต้องจัดให้มีการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในขึ้นเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดหลักการสำคัญข้อหนึ่งของการประกันคุณภาพภายใน คือ ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกัน คุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยที่กำหนดให้ “มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา” เป็นภารกิจสำคัญหมวดหนึ่งที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ อีกทั้งต้องเป็นไปตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณิ จันทรงาม และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2563) พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลตำบลแม่กุ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ดำเนินการประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 จำแนกตามระดับ การศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การ ปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีส่วนร่วมดำเนินการประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ในด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ด้านการติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาและด้านการจัดส่งรายงานผล การประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ของภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2558) พบว่า ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแบบภาวะผู้นำทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคลที่รอบรู้ ด้าน รูปแบบวิธีความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และด้านการคิดอย่างเป็น ระบบ พบว่า ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัณหา คงหอม (2560) พบว่า วุฒิ การศึกษาของครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในศูนย์ การศึกษาพิเศษ ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ ไทยมา (2564) พบว่า วุฒิ การศึกษาที่ใช้ในการบริหารความร่วมมือในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่าง กัน

3. ผลการหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นประจำทุกปีการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีการวิเคราะห์มาตรฐาน และจัดทำเป็นคู่มือมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูและบุคลากรยังขาดความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพที่ชัดเจน ตลอดจนสร้างความตระหนักในการ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเพียงพอผ่านการประชุมประจำเดือน และควรกระจายอำนาจในการ ดำเนินงานให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และที่สำคัญผู้บริหารควรร่วมกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในแต่ละ ตัวชี้วัดร่วมกับครูและบุคลากร เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันในการปฏิบัติงาน มีการติดตามผลการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือในการดำเนินงานประกันคุณภาพที่ชัดเจน ทุกขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของมินา เนียมนคร และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล (2563) พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการประเมินโครงการพัฒนาระบบการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 4 ด้านสรุปได้ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมให้ชุมชนและผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน 2) ใช้งบประมาณตรงตามแผนงานและใช้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 3) คำนึงถึงประโยชน์ของวัสดุ อุปกรณ์ แต่ละชิ้นให้มีความคุ้มค่าต่อการใช้งานมากที่สุด 4) มีการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญกนก ผดุงทรง และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมคล (2565) พบว่า แนวทางด้านปัจจัยนำเข้า คือ ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายที่กระทรวงกำหนด

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาสภาพ ปัญหาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 เพื่อเป็นแนวทางให้ศูนย์การศึกษาพิเศษนั้นดำเนินงานประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาเชิงนโยบาย (Policy) สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรสนับสนุนให้ศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่งพัฒนาการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของครู เพื่อเพิ่มคุณภาพของการจัดการศึกษาและคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายใน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วม ผ่านกระบวนการ Professional Learning Community (PLC) เพื่อวิเคราะห์และสะท้อนผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในร่วมกัน
2. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาองค์กร (Organization) ศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่งควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์การศึกษาพิเศษร่วมกัน มีการจัดประชุมชี้แจงในการนำเกณฑ์มาใช้เพื่อครู บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพอย่างชัดเจน
3. ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาบุคลากร (Personal) ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษทุกแห่งควรจัดการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอนของการดำเนินงานประกันคุณภาพ ให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพในทุกขั้นตอน

เอกสารอ้างอิง

- กันหา คงหอม. (2560). การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อการประกันคุณภาพภายใน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ธัญญกนก ผดุงทรง และภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2565). การประเมินโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของสถานศึกษาเอกชน จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(6), 37-48. <https://doi.org/10.14456/jra.2022.133>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยาสาน.
- ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2558). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 4(1), 143-160.

- ภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2560). *เอกสารประกอบการสอนวิชาความเป็นครู*. กำแพงเพชร : คณะครู
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มินา เนียมนคร และภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2563). การประเมินโครงการ การพัฒนาระบบการ
ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนบ้านร่วมเกล้า 4 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาปฐมศึกษาตาก เขต 2. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกำแพงเพชร*, 5(9), 46-59.
- วราภรณ์ ไทมา. (2564). *การบริหารความร่วมมือในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี*. (รายงานการวิจัย).
นครปฐม : สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 4.
- สมใจ ยอดปราง. (2560). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ
การศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุพรรณิ จันทรงาม และภูมิพัฒน์ รักพรหมงคล. (2563). *แนวทางการมีส่วนร่วมของ
ผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลตำบลแม่กุ อำเภอแม่สอด
จังหวัดตาก*. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, 5(9),
90-103.
- Krejcie, R.V. & Mogan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.